

Bohusläriana

Ett nödrop från Bohuslän

Av Sven Rydstrand

Ur LP 1980 10 17

Den 14 januari år 1720 samlades riksdagen i Stockholm för första gången efter Karl den tolfte's död och på drottning Ulrika Eleonoras befallning. Det var då stor nöd i hela landet men särskilt i norra Bohuslän och herredagsmannen Bryngel Pärsson i Solhem, Kville socken, formulerade på uppdrag av de andra bönderna i Norrviken ett extra brev till drottningen, vari han klagade sin nöd. Så här skriver han bland annat i det intressanta brevet, som finns bevarat i Riksarkivet:

"Stormäktigaste allernådigste drottning! Nu hava vi intet annat övrigt än tomma kovar, lador och fähus samt en hop fattiga hustrur många nakna små oskyldiga barn, men därjämte dock en oförfalskad trohet emot eders kongliga majestät och det kära fäderneslandet, däri vi icke allenast trotsa med alla Sveriges innebyggare utan ock framhärda intill yttersta andedräkten och inbilla nog oss, dock med eders kongliga majestäts nådiga tillåtelse att denna gränsort av Sverige utstått mera än någon annan provins i Sverige, sedan den grymma ofreden begynt att fräta om sig här hemma."

Herredagsmannen berättar sedan utförligt om hur Karl XII:s krigare vid hemfärden från Norge år 1718 lät förstöra och bränna upp de flesta gårdarna tillika med den säd som var inbärgad. Men den säd som stod ute lät man beta av. Så tog man alla hästarna, som fanns på gårdarna och slaktade kreaturen. General von Essen tog både de hästar som han hade rätt till och de som bönderna av Kongl. Maj:t hade fått rätt att behålla. Och varken prästerskapet eller häradshövdingen blev förskonta från detta röveri. Alla blev lika ansedda. *"Gud give ändock att detsamma hade kunnat vara fäderneslandet till någon nytta"*, skriver den upprörde herredagsmannen. Sedan fortsätter han:

"Däruppå infann sig strax fienden, som på eländigt vis lät avslå våra åkrar och ängar och gjorde oss så helt ödna på hus och säd, att ingen av oss äger stöden därav till kyndelmässan. Gud misskände sig över oss fattiga människor! Vår boskap togs ifrån oss, några fingo väl betalning men största delen intet. Nu hade vi intet mera igen än några få devalverade mynttecken, varuti all vår egendom var förvarad, vilka befallningsmannen uti utlagor av oss tagit och förmenar att de till största delen skola åter levereras och silvermynt i stället betalas, som för oss är alldeles omöjligt, änskönt de vilja panta av oss allt det vi äga, och över allt detta måste vi ändock utgiva en fouragegård till våra indelte dragoner och deras officerare, hos vilka senare fienden ej någon skada har gjort, varandes nu 20 lispund hö så dyrt aktade som tusen lispund tillförende.

Åren 1709 och 1710 hade vi genommarsch av den armén som kongliga rådet greve Nilroth kommenderade, och då måste vi hela långa tiden föda på varje hel gård 14 ryttare och deras hästar och en del andra 24 soldater och giva dem dagligen två öre silvermynt i drickspenningar på varje man. År 1711 föll fienden in och hade vi därjämte och hela året 1712 herrgenerallöjtnanten Rosenschölds armé hos oss. År 1716 och alltsedan har hela kriget varit här, och så kom fienden i år och låg på åttonde veckan och tog resten, förutom alla de obeskrivliga stora gärder och skjutsfärder, som vi alltsedan dess varit betungade med och därför ännu aldrig åtnjutit någon vedergällning."

Herredagsmannen slutar sitt brev med att be drottningen att bönderna här uppe i norra Bohuslän skulle få vara befriade under ett eller ett par år från extra ordinarie pålagor och besvär, så att de kunde få tid att återhämta sig och få byggt sig nya hus och ladugårdar. Man tycker att det var en rätt rimlig begäran och man hoppas att den bifölls.